



Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ” 2007-2013

Европейски социален фонд

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
Схема BG051PO001-4.3.04 „Развитие на електронни форми на дистанционно обучение в системата на висшето образование”**МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН****ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”****УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО „ФИНАНСОВ МЕНИДЖМЪНТ”**

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЦИПЛИНАТА				
Общ хорариум от часове:		75	Общо кредити:	3
Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост		Аудиторна заетост	Извънаудиторна заетост
25	50		0.8	1.7
Специалност:		Образователно-квалификационна степен:	Форма на обучение:	
ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ И ЗДРАВЕН МЕНИДЖМЪНТ		МАГИСТЪР	ДИСТАНЦИОННА	
Статут на дисциплината:		Учебна година:	ПЪРВА	
ЗАДЪЛЖИТЕЛНА		Семестър:	2	
Обучаваща катедра: „Медицинска етика, управление на здравните грижи и информационни технологии”				
Лектор:		Асистент:		
ПРОФ. ЕВГЕНИЯ ДЕЛЧЕВА, Д. И.		АС. НАДЯ ВЕЛЕВА		

2. УЧЕБНИ ФОРМИ					
Аудиторна заетост:	часове	кредити	Извънаудиторна заетост:	часове	кредити
Лекции	15	0,6	Консултации (индивидуални, групови, и др.)	10	0,35
Семинарни занятия (упражнения)	10	0,2	Самостоятелна работа	40	1,0
			Курсова работа, задачи и др.	15	0,35

СЪСТАВИЛ:	ПРОВЕРИЛ:	УТВЪРДИЛ:
Проф. Евгения Делчева, ди	Ръководител катедра „Медицинска етика, управление на здравните грижи и ИТ” Доц. д-р Г. Грънчарова, д.м.	Ръководител проект № BG051PO001-4.3.04-0049 – „Иновативно и съвременно образование в МУ – Плевен”:
	Протокол от фак. съвет № / г.	Доц. инж. Г. Цанев, д.т.
дата: 20.01.2013 г.	дата: г.	дата: г.

4. АНОТАЦИЯ И ЦЕЛИ НА УЧЕБНАТА ДИСЦИПЛИНА:

Учебната дисциплина “Финансов мениджмънт” е от единен учебен план за обучение на студенти в дистанционна форма на образователно-квалификационна степен “Магистър” по специалност „Обществено здраве и здравен мениджмънт”. Тя е от задължителния блок на учебните дисциплини по специалността и се изучава във втори семестър на първи курс. Програмата се базира на получените знания по Икономика на здравеопазването, които са изучавани в първи семестър.

Лекциите, включени в програмата третират основни теоретични въпроси свързани с финансирането и финансовия мениджмънт в здравеопазването. Програмата е разделена на въведение и две части – изучаване на финансовия мениджмънт на отраслово ниво и финансов мениджмънт на ниво – лечебно/здравно заведение. Във въведението се представят целите и съдържанието на финансовия мениджмънт, както и категориалния апарат. Разглеждат се основни теории за финансите.

На отраслово ниво се изучават системите на финансиране на здравеопазването - класификация на начините на финансиране. Особено внимание се обръща на основните начини за финансиране – бюджетно, здравно осигуряване и директно заплащане от потребители. Представят се положителни и отрицателни страни на системите за заплащане на изпълнителите на здравна помощ.

На микро ниво се изучават въпросите за формиране на капитала, инвестиране на капитала, управление на разходите и амортизациите, управление на приходите и финансовия резултат. Преподават се методи и показатели за финансов анализ на здравното/лечебното заведение.

За по-пълно и ефективно усвояване на учебния материал по дисциплината и придобиване на навици за работа с финансовите методи за анализ и изследване в хода на семестъра се предвиждат дистанционни консултации. Тези форми са елемент на аудиторната и извънаудиторната заетост на студентите и участват в крайното формиране на общия кредитен еквивалент по учебната дисциплина.

Контрола на знанията по учебната дисциплина, съгласно учебната програма са оценките от тестовете за самоподготовка и присъствения изпит след първия семестър. Крайната оценка на знанията се формира, като се отчитат резултатите от текущия контрол и оценката получена на изпита. В изпита се включва учебен материал от всички теми в процентно съотношение, съответстващо на лекционния хорариум. За допускане до изпит обучаемите подготвят и защитават практически разработки по предварително задание (курсови задачи), които се възлагат и разясняват.

Основни цели на учебната програма е да се придобият теоретични знания по финансов мениджмънт в здравеопазването, както и умения за използване на различни финансови методи и показатели в управлението на здравните организации.

Специфични цели на програмата са усвояване на конкретни навици и умения за използването на финансов анализ и финансово мислене в здравеопазването.

5. ПРЕДВАРИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ:

Учебната дисциплина е относително самостоятелна и се базира както на получените знания от средния курс на обучението, така и от тези придобити в образователно квалификационната степен „Бакалавър” или „Магистър” по друга специалност. Изучаването на икономика на здравеопазването в първи семестър е предимство. В този лекционен план знанията и уменията се доразвиват, като се обвързват методологично със спецификата на финансовия мениджмънт в здравеопазването. Дисциплината е във взаимна обвързаност и зависимост с всички сродни дисциплини, изучавани в средния или висшия курс на обучението.

6. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО:

В резултат на предвидения теоретичен курс на обучение в посочения обем и последователност на предложените теми съгласно учебния план и настоящата учебна програма студентите следва **да придобият нови знания за:**

- Теоретичните основи на финансите в здравеопазването;
- Финансовите системи и начини за финансиране в здравеопазването;

- Системите на заплащане на изпълнителите на здравна помощ.
- Управленски стратегии и подходи използвани за мениджмънт на приходи, разходи и финансов резултат в здравните/ лечебните организации;

- Формиране и инвестиране на капитала;

- Финансовия анализ в здравните и лечебните заведения;

След изпълнение на предвидените по програмата упражнения и практически задачи студентите следва **да изградят нови способности и умения:**

- Да анализират финансовите категории в здравеопазването.
- Да извършват избор на здравна дейност с най-добри финансови параметри;
- Да прилагат различни финансови методи;
- Да използват правилно показатели за приходи, разходи и финансов резултат;
- Да разбират въпросите за формиране и инвестиране на капитала в здравеопазването;
- Да работят без особени затруднения с финансови задачи и казуси.

7. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ И УЧЕБНИ ЧАСОВЕ:

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИТЕ	Часове
1.	Същност на финансовия мениджмънт в здравеопазването.	1
2.	Теории за финансите.	1
3.	Начини за финансиране на здравеопазването.	2
4.	Системи за заплащане на изпълнители на здравна помощ.	1
5.	Формиране на капитала.	2
6.	Инвестиране и ефективност на капитала.	2
7.	Разходи. Управление на разходите.	1
8.	Амортизации. Методи за амортизиране на дълготрайни активи.	1
9.	Управление на приходите.	1
10.	Управление на финансовия резултат.	1
11.	Финансов анализ на лечебното заведение.	2
	ОБЩО	15

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА УПРАЖНЕНИЯТА	Часове
1.	Финансиране на здравеопазването.	2
2.	Формиране и инвестиране на капитала.	2
3.	Управление на разходите и амортизациите.	2
4.	Управление на приходите и финансовия резултат.	2
5.	Финансов анализ.	2

ОБЩО

10

8. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ И УПРАЖНЕНИЯТА ПО ИКОНОМИКА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**А. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ****1. Същност на финансовия мениджмънт в здравеопазването. (1 ч. лек.)**

Основни цели на финансовия мениджмънт в здравеопазването. Финанси и финансиране – фази на финансовия процес. Категории на финансовия мениджмънт. Капитал, активи и пасиви, приходи и разходи, парични потоци и др.

2. Теории за финансите. (1 ч. лек.)

Възникване и историческо развитие на понятието „финанси“. Държавата и финансите. Публични и корпоративни финанси. Теории за финансите.

3. Начини за финансиране на здравеопазването. (2 ч. лек.)

Три аспекта на финансирането. Класификация на източниците на финансиране на здравеопазването – директно и индиректно финансиране. Публично и частно финансиране. Начини за финансиране на здравеопазването – бюджетно, здравно осигуряване, директно заплащане, дарителство и външно финансиране. Финансови системи в здравеопазването на различни страни.

4. Системи за заплащане на изпълнители на здравна помощ. (1 ч. лек.)

Дефиниране на понятието „система за заплащане“. Класификация на системите за заплащане – отворени и затворени системи, прогресивни и регресивни. Заплащане за услуга. Заплащане за леглоден и посещение. Заплащане за случай. Диагностично свързани групи. Капитация. Общ бюджет.

5. Формиране на капитала. (2 ч. лек.)

Видове капитал – собствен и привлечен капитал. Форми на собствения капитал. Форми на привлечения (заеман) капитал. Състав и структура на капитала. Гиъринг (ливъридж). Промяна в обема и структурата на капитала при различни стопански операции.

6. Инвестиране и ефективност на капитала. (2 ч. лек.)

Инвестиране и финансиране. Инвестиционен процес. Традиционни и нови форми на инвестиране на капитала. Ефективност на инвестициите. Оценка на ефективността – срок на откупуване на инвестициите, нетна настояща стойност, норма на вътрешна възвръщаемост. Статични и динамични методи. Дисконтиране и дисконтов фактор.

7. Разходи. Управление на разходите. (1 ч. лек.)

Дефиниране на понятието „разходи“. Видове разходи – класификации според целта. Постоянни и променливи разходи. Полупроменливи (стъпаловидни) разходи. Единични, средни и маргинални разходи. Критична точка на дейността. Стратегии за управление на разходите. Разпределение на разходите в лечебното заведение. Методи за разпределение.

8. Амортизации. Методи за амортизиране на дълготрайни активи. (1 ч. лек.)

Определение на понятието „амортизации“ като метод във финансите. Фактори за амортизации. Амортизационни квоти и отчисления. Методи за начисляване на амортизациите – линеен метод и нелинейни методи. Метод на снижаващия се остатък и метод на сумата на числата.

9. Управление на приходите. (1 ч. лек.)

Дефиниране на понятието „приходи“. Видове приходи според източника. Подходи за управление на приходите. Стратегии за управление на приходите.

10. Управление на финансовия резултат. (1 ч. лек.)

Понятия за финансов резултат – печалба/ загуба, доход. Видове печалба – брутна, нетна, облагаема, чиста, за разпределение. Интереси към различните видове печалба. Стратегии за формиране на печалба. Счетоводство и контрол. Основни характеристики на счетоводството. Основни счетоводни документи. Финансов контрол. Функции.

11. Финансов анализ на лечебното заведение. (2 ч. лек.)

Цели и задачи на финансовия анализ. Баланс. Отчет за приходи и разходи. Отчет за паричните потоци. Функции, параметри. Показатели за финансов анализ – рентабилност, ликвидност, обращаемост на запасите, капиталова адекватност и т.н. Златни правила на финансовия анализ. Бюджетирание на лечебно заведение. Видове бюджети. Учредителен, оперативен, инвестиционен. Стратегическо планиране на финансите.

Б. ТЕЗИСИ НА УПРАЖНЕНИЯТА

1. Финансиране на здравеопазването. (2 ч.)

Начини за финансиране на здравеопазването. Изисквания на СЗО към финансовите системи. Финансиране на здравеопазването в България и други страни. Емпирични данни. Системи за заплащане на изпълнители на здравна помощ. Приложимост в практиката. Оценка на системите според изискванията на СЗО.

2. Формиране и инвестиране на капитала. (2 ч.)

Видове капитал – основен, резервен, акционерен, заеман капитал, задължения и финансираня. Примери как се променя обема и структурата на капитала при различни стопански операции. Инвестиции в здравеопазването. Оценка на инвестиционни проекти. Решаване на задачи с приложение на различните методи.

3. Управление на разходите и амортизациите. (2 ч.)

Разходи – видове. Разходи на амбулаторно заведение. Разходи на болница. Стратегии за управление на различни видове разходи. Амортизации. Приложение на линеен и нелинейни методи за амортизация. Решаване на задачи.

4. Управление на приходите и финансовия резултат. (2 ч.)

Видове приходи в здравеопазването. Приходи на амбулаторно и стационарно заведение. Подходи за управление на приходите – упражнения. Понятието „финансов резултат“ и неговите деривати. Формиране на финансовия резултат на едноличен търговец и дружество. Финансова схема.

5. Финансов анализ. (2 ч.)

Показатели за финансов анализ – ефективност на приходи и разходи, рентабилност, ликвидност, обращаемост на запасите, капиталова адекватност и автономност. Златни правила на финансовия анализ. Решаване на задачи. Оценка на показателите за финансов анализ.

В. ТЕМИ ЗА ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ И САМОСТОЯТЕЛНА РАБОТА:

- Теоретични основи на финансовия мениджмънт в здравеопазването.
- Финансиране на здравеопазването в България и други страни.
- Системи за заплащане на изпълнителите на здравна помощ.
- Инвестиране на капитала. Решаване на казуси.
- Управление на разходите на здравно/ лечебно заведение. Емпирични данни за различни страни.
- Управление на приходите на здравно/лечебно заведение.

- Финансов резултат и неговото формиране.
- Финансов анализ на здравно/лечебно заведение.

9. ФОРМИ И МЕТОДИ НА РАБОТА:

Лекциите са основен метод за даване на нови знания. Те се осигуряват от подробни презентационни и други нагледни материали поместени в системата за дистанционно обучение. Презентационните материали се представят общо чрез видеопроектори в зала по време на присъствени занятия или компютри в компютърен кабинет в присъствени консултации. Всички лекции се поместват в пълнотекстов формат в системата за дистанционно обучение и се предоставят на състудентите посредством техните потребителски профили. Съдържанието на лекциите е отворено и непрекъснато се актуализира, като се съобразява с развитието и усъвършенстването на компютърните информационни технологии. Чрез лекционните занятия се разясняват най-общите принципи от основите на финансовия мениджмънт в здравеопазването.

Упражненията са занятия за получаване на практически умения и навици по боравенето с финансови методи и показатели за анализ. Тези занятия се провеждат на базата на разработени и предоставени в системата за дистанционно обучение учебни задачи самостоятелно от студентите. За тях се използват лични компютри или компютри в учебни кабинети оборудвани с компютри.

10. КОНСПЕКТ ЗА ИЗПИТА ПО ФИНАНСОВ МЕНИДЖМЪНТ:

1. Същност и цели на финансовия мениджмънт в здравеопазването. Публични и частни финанси. Четири фази на финансирането. Основни категории.
2. Произход и характеристика на финансите. Държавата – като основа на финансите. Историческо развитие на понятието.
3. Основни теории за финансите – консумативна теория, продуктивна, разменна теория, теория за услугите, дистрибутивна теория, морфологична теория, метафискална теория, неолиберална теория.
4. Финансиране на здравеопазването. Ключови характеристики. Начини за финансиране – бюджетно финансиране, фондово, директно заплащане, дарителство, външно финансиране. Предимства и недостатъци. Основни проблеми при финансиране на здравеопазването.
5. Системи за заплащане на изпълнителите на медицинска помощ. Класификации на системите. Заплащане за услуга, заплащане за леглоден и посещение, заплащане за случай, ДСГ, капитала, общ бюджет.
6. Формиране на капитала. Видове капитал – учредителен, основен, привлечен. Акционерен капитал, емитиране на акции. Видове кредит. Източници на капитал. Цена на капитала. Ликвидност.
7. Инвестиране на капитала. Обща характеристика. Видове дълготрайни и краткотрайни активи в здравеопазването. Влияние на инвестирането върху обема и структурата на капитала. Форми на инвестиране. Ефективност на инвестициите.
8. Управление на приходите (оборота) на лечебното заведение. Видове приходи. Особености. Управление на приходите чрез дирижиране на оборота и печалбата. Управление чрез жизнения цикъл на продукта. Оценка на оборота чрез капитала.
9. Управление на разходите на лечебното заведение. Видове разходи. Анализ на критичната точка. Разпределение на разходите в лечебното заведение. Методи за разпределение.

10. Амортизации. Основни понятия. Методи за амортизация – линеен и нелинейни методи.
11. Управление на финансовия резултат. Понятия за финансов резултат. Интереси към финансовия резултат. Подходи за управление. Рентабилност.
12. Счетоводство и контрол. Основни характеристики на счетоводството. Основни счетоводни документи. Финансов контрол. Функции.
13. Баланс. Отчет за приходи и разходи. Отчет за паричните потоци. Функции, параметри.
14. Финансов анализ. Основни функции и показатели за анализ.
15. Бюджетиране на лечебно заведение. Видове бюджети. Учредителен, оперативен, инвестиционен. Стратегическо планиране на финансите.

11. БИБЛИОГРАФИЯ ЗА КУРСА И ИЗПИТА:

А. ОСНОВНА

1. Делчева Е. Финансов мениджмънт, първо издание, Търново, 2013.
2. Гладилев Ст., Е. Делчева, Икономика на здравеопазването, изд. Принцепс, 2009 (глави – 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21)
3. Презентации по учебната дисциплина – сайт на системата за ДО при МУ – Плевен.

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА

4. Стоянов В., Основи на финансите, ч. II (Финанси на фирмата), изд. Галик, 1998 г.
5. Данаилов Д., Фирмен финансов мениджмънт, ИК Люрен, 1994 г.

12. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ:

Оценяване на знанията на студентите се базира на предварително дефинирани критерии и се формира от текуща оценка и изпит в края на семестъра.

Текущата оценка в хода на обучението се закръглява до цяла единица и се получава в резултат на поставените оценки по отделните теми чрез решаване на тест, оценка от учебни задачи и участие в часовете за дистанционни сеанси. Тя формира 30 % от крайната оценка по дисциплината разпределени в три отделни компонента – решаване на тест (10%), защита на курсова задача (10%) и активното участие при подготовката и решаването на учебните казуси (10%).

Оценката от писменият изпит за учебната дисциплина се формира на базата на тестова система от затворен тип с променлив брой на входните твърдения и променлив брой на верните твърдения за всеки въпрос от теста. Всяко посочено вярно твърдение от теста носи една положителна точка, а невярно посочено една отрицателна точка. За пропуснати (непосочени) твърдения точки не се поставят. Оценката от този компонент се формира по предварително определена скала, като за положителна се приемат събрани точки, представляващи 40 % от възможния брой на верните твърдения от теста. **Крайната оценка** се формира на базата на двата основни компонента – 70% от изпитния тест и 30% от текущата оценка. Тя е положителна, (по-голяма или равна на Среден 3) само ако двата компонента, включени в нея са положителни.

Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението по учебната дисциплина е Среден 3, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

Критериите за формиране на оценката са:

1. Пълнота на усвояване на учебния материал;
2. Интерпретация върху учебния материал;
3. Усвоена терминология;
4. Съобразителност при работа с тестови системи;
5. Аналитични умения и способности;

6. Умения за формиране на изводи и обобщения;
7. Оценка на практическата приложимост на теоретичните познания.